

Streszczenie

Światło jako instrument kształtowania nocnego krajobrazu miasta

Świadome kształtowanie nocnego krajobrazu miasta jest procesem interdyscyplinarnym, wiążącym zagadnienia z pogranicza architektury krajobrazu, architektury, urbanistyki, psychologii, techniki świetlnej, sztuki. Angażuje ono wielowątkowe myślenie o przestrzeni, o jej wartościach estetycznych, kompozycyjnych, symbolicznych, użytkowych i innych. Wykorzystanie różnorodności form światła stosowanego w miejskiej przestrzeni publicznej umożliwia nie tylko odtwarzanie dziennego obrazu miasta w porze nocnej, ale także nadawanie nocnej odświeżonej miejskich wnętrz nowych wartości.

Badania oparte na metodzie fenomenologicznej, obejmujące wybrane warszawskie przestrzenie publiczne, zaprojektowano w formule odpowiadającej trój etapowemu modelowi procesu kształtowania krajobrazu. W pierwszym etapie badań zidentyfikowano i opisano repertuar form światła występujących w miejskiej przestrzeni publicznej oraz scharakteryzowano wpływ poszczególnych form na jej kompozycję. Kolejną część badań poświęcono analizie relacji zachodzącej pomiędzy warunkami oświetleniowymi a obrazem przestrzeni. Opracowano typologię przemian dziennego obrazu obiektów miejskich w porze nocnej oraz uzupełniono badania roli oświetlenia sztucznego w tworzeniu tych zmian. W ostatnim etapie opracowano i wykonano przykładową analizę kompozycyjno-widokową nocnego krajobrazu miasta.

W wyniku przeprowadzonych badań opracowano pięć kategorii zmiany obrazu dziennego obiektów miejskich w porze nocnej. Obraz obiektów nocą może *zanikać* z obrazu miejskiego wnętrza. W przypadku jego *odzwierciedlenia* obraz nocny jest zbliżony od swojej dziennej odświeżonej. Silne oświetlenie obiektu może powodować *wyodrębnienie* obiektu z otoczenia. Dzienny obraz obiektu może także ulegać *uzupełnieniu* o dodatkowe cechy wizualne lub całkowitemu *przekształceniu*. Przeprowadzone badania potwierdziły także możliwość praktycznego zastosowania teoretycznego modelu badania kompozycyjno-widokowego nocnego krajobrazu miasta. Wyniki badań pozwalają na bardziej świadome postrzeganie oświetlenia miejskiej przestrzeni publicznej oraz na sformułowanie wytycznych jej kształtowania.

Słowa kluczowe: światło, oświetlenie, krajobraz miasta, nocny krajobraz miasta, zmienność obrazu miasta

The Summary

Light as the Instrument for Shaping the Nightscape of the City

The design of a city's night image is an interdisciplinary process that involves – amongst others – the issues of landscape architecture, architecture, urban planning, psychology, light engineering and art. It requires a complex way of thinking about space and the multitude of its values – aesthetic, compositional, symbolic, utilitarian and other. The use of diverse light forms in the public space of a city enables us, not only to recreate its daytime image at night, but also to introduce original and unique values of this imagery.

The research based on the phenomenological approach, covering selected public spaces in Warsaw, was designed as a three-stage enquiry based on the landscape creation process. In the first part of the study, the vast range of light forms found in an urban public space was identified and described. The influence of the particular light forms on the composition of urban interiors was then characterized. The next part of the research aimed at investigating the relationship between lighting conditions and the image of space. As a result, a typology of changes in the daytime image of urban objects and buildings at night was developed. In the last stage of the research a method of visual and compositional analysis of the city's nightscape was introduced, described and carried out on the selected public spaces in Warsaw.

A daytime image of an object situated in an urban interior can undergo five specific changes at night. It can *disappear* from the interior. Its daytime image can be *reflected* at night, *extracted* from its surrounding, *supplemented* by some new visual traits or drastically *transformed*, thus becoming impossible to identify.

The research confirmed the possibility of a practical application of the city nightscape compositional and visual analysis. The results of the study allow a more conscious perception of the urban lighting. The study enabled formulation of the guidelines for the lighting development in public space.

Key words: light, lighting, landscape of the city, *nightscape* of the city, changeability of the city's image